

ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНІ НЕОЛОГІЗМИ В СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Велика Аліна Михайлівна

старший викладач
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

Киричук Надія Володимирівна

студентка
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Вступ. Як відомо, неологізм - це термін (авторське слово або фраза), що перебуває в процесі входження в загальне використання і ще не включений до загальноживаної мови.

Неологізми завжди виникають під дією певних історичних подій. Як ми всі могли відчувати, війна - це одна з тих історичних подій, які мають значний і довготривалий вплив на мову, на зміну лексичного складу, сприяють виникненню нових слів, словотворень чи висловів.

Неологізми можуть викликати певні труднощі у розумінні, адже відрізняються експресивністю. Крім того, з'ясування значення нового слова є також важливим для правильного перекладу. Тому важливо володіти фоновими знаннями, адже недостатня соціокультурна компетенція перекладача знижує ефективність комунікації або навіть призводить до її припинення [7].

Війна росії проти України має наслідки глобального масштабу для світу у всіх сферах життя, вона, відповідно, не може не вплинути як на українську, так і на англійську мову, яка є міжнародною мовою - тому поява неологізмів була неминучою.

Мета статті: дослідити та проаналізувати військово-політичні неологізми в українській та англійській мовах, які виникли під час повномасштабного вторгнення росії на територію України.

Предмет статті - це вибірка неологізмів, які виникли за період війни.

Виклад основного матеріалу.

Очевидним є факт, що якщо порівнювати темпи утворення нових слів, то в мирний час вони виникають повільніше, ніж під час війни, і це доволі логічно, бо протягом декількох днів може відбутися багато різних подій, які викликають у людей шквал різноманітних емоцій; за цей період може створитися стільки неологізмів, скільки в мирний час з'являлося за кілька місяців.

Після початку війни словник української мови збагатився великою кількістю неологізмів. Наприклад, слово «наволонтерити» - волонтери можуть знайти все. Українські волонтери крутіші за Marvel-івських героїв і спецагентів «бондіани». Саме тому «наволонтерити» означає знайти щось потрібне навіть з-під землі. Або слово «бавовна» - текстильне волокно рослинного походження, а тепер це означає вибух на російській чи тимчасово окупованій території [1].

Зв'язок між мовою та війною завжди був дуже тісним, і це яскраво було відображено в американській літературі за часів Громадянської, Першої та Другої світових воєн. Це спостерігається протягом повномасштабного вторгнення росії в Україну. Мова перебуває під впливом військової лексики, яка охоплює не лише військові технології і стратегії, але й психологічний стан, суперечки, емоції та швидко заповнює всі засоби масової інформації. Чудовим прикладом цього є фраза-символ «руській военний корабль». Легендарний слоган, який свідчить про стійкість і силу українського спротиву у війні проти рашистських нелюдів. До українських прикордонників надійшло повідомлення: «Я — русский военный корабль. Предлагаю сложить оружие и сдаться во избежание кровопролития и неоправданных жертв. В противном случае по вам будет нанесен бомбово-штурмовой удар». Наш воїн Роман Грибов у ту ж мить відрізав: «Русский военный корабль, иди на х*й!»

Неологізми, які утворилися під час війни, стали популярними не тільки в українській, але й в англійській мові. Тому можна помітити, що словник англійської мови теж запозичив декілька наших неологізмів, що сприяє популяризації вітчизняної культури, історії, ідеології, ментальності.

Якщо розглядати саме військові неологізми, які виникли за період 2022 року під впливом війни, то можна побачити, що найбільше створилося неологізмів, які тим чи іншим чином описують ворога. На думку інших джерел, яку ми поділяємо, це пов'язано зі створенням миттєвого психологічного ефекту, що підсилює демонізацію ворога, і водночас вони виступають певним засобом, який допомагає розблокувати гнів, висловити презирливе ставлення та ненависть до ворога, зменшити стрес [1].

Для прикладу, слово, яке стало одним з найпопулярніших нині, -«rushism (rashism)» – рашизм, новий термін, який у відомому Urban Dictionary розтлумачений як «російський варіант нацизму». Неологізм утворено поєднанням слів russia та фашизм [2]: Від злочинів рашистів у Бучі загинули понад 1100 мирних жителів.

Наступним прикладом може слугувати слово, яке тісно пов'язане з попереднім, а саме слово «rushist (rashist)» - рашист (російський фашист). Ця лексична інновація виникла в результаті поєднання слів «російський», «расистський» і «фашистський». Широко використовується в Україні для опису послідовників ідеології російського уряду путіна [2].

Найпопулярнішим для всіх є слово «ork (орк)». Так називають росіян за аналогією з потворами, які фігурують у трилогії «Володар кілець» Джона Толкієна, де акцентується думка, що ворогів не вважають за людей. У романі це були вигадані персонажі, а сам автор узяв слово «orc» з середньовічної поеми «Беовульф», в якій воно використано для опису чудовиська Гренделя. « Urban Dictionary» тлумачить слово «орк» як «зневажливе прізвисько, яке українські війська дали російським солдатам під час вторгнення в Україну у 2022 році» [3, 4].

Наприклад: Врані орки вдерлись до моєї домівки в Бучі та розграбували весь дім.

Наступне відоме слово – «Gauleiter» – гауляйтер (синонімом можна вважати німецьке слово «Polizei»), яке використовувалося для нацистських чиновників під час Другої світової війни та набуло нового значення в умовах

повномасштабної російської агресії, котра триває. Тепер ним в зневажливій формі позначають колабораціоністів, яких призначають керівниками окупованих територій України.

Наприклад: У Маріуполі поставили нового гауляйтера, але це ненадовго, бо ЗСУ скоро будуть там.

Ще одна популярна конструкція – «to be ukrained» – бути заукраїненим (або відукраїненим), яке можна тлумачити як «бути приниженим на глобальному рівні у відповідь на агресію»: «Russia has been ukrained» [1, 2]. Іншими словами, ця лексична інновація демонструє становище, у яке потрапила росія в результаті нападу на Україну. Якщо ця лексема вживається в активному стані, вона набуває значення «виграти», «перемогти».

Наприклад: Росія була заукраїнена, і це було очевидним.

Окремої уваги варте слово «chornobaites» – чорнобаїти, що утворилось від «Chornobaivka». Раніше ми називали події, що повторюються знову і знову, днем бабака, але відтепер маємо власний аналог. Феномен боїв під Чорнобаївкою, де війська ЗСУ вже понад 26 разів завдали нищівної відсічі окупантам, пояснюється тим, що цей населений пункт — ворота до Херсона. Тому воно так вабить окупантів. А ми й не проти, адже це про них тепер приказка: «Побачити Чорнобаївку і померти». Щодо слова «чорнобаїти», то ним позначають феноменальне вміння наступати на одні й ті ж самі граблі, що призводить до важких й болісних наслідків [2, 4, 5].

Наприклад: Росія просить НАТО закрити небо над Чорнобаївкою.

Також нова фраза «tractor troops» – тракторні війська. Так називають українських фермерів, які використовували свої трактори для буксирування російських танків та іншої зброї з поля бою.

Наприклад: Сьогодні тракторні війська залишили орків без 3 танків, чим допомогли ЗСУ задвухсотити російських солдатів.

Наступне слово можна сміливо присвятити Франції та розчаруванню у їх бездіяльному президентові Емманюелі Макроні щодо повномасштабного вторгнення росії в Україну. Йдеться про «macronite» – макронити, відоме

дієслово, яке можна тлумачити як «бути дуже стурбованим, але насправді ніяк не допомагати» [1].

Наприклад: Ти, звісно, майстер в тому, щоб сидіти і макронити, а не піти і допомогти збирати бульбу.

Ще одним неологізмом, яким поповнився англомовний військовий сленг, стало слово «putinversteher» - запозичення з німецької («putin» і «verstehen» розуміти), яке можна тлумачити як «той, хто намагається пояснити чи виправдати російського президента та його політику». Лексична інновація виявилася настільки влучною, що її швидко почали використовувати і в інших мовах та навіть включили в англомовну версію Вікіпедії [6].

Наприклад: Священник з церкви російського патріархату досі являється путінферштеєром, але нічого: СБУ вже в дорозі.

Лексичне новоутворення «Shoiguing» – шойгувати також набуло популярності в англомовному світі. Слово виникло у зв'язку з виступами російського міністра оборони Сергія Шойгу, який постійно удає, що «все йде за планом» на тлі очевидного провалу ворога як на полі бою, так і в усіх інших сферах. Неологізм набув значення «з пафосом удавати, ніби все добре, коли насправді справи йдуть дуже погано».

Наприклад: Сашко ніяк не підготувався до екзамену, але він так впевнено сидить і шойгує, ніби йому за це 5 мають поставити.

Наступним популярним словом стало «затри́дні», яке виникло у відповідь невіглаським планам рашистів «взяти Київ за три дні». Україна зламала ці плани. І відтепер «затри́дні» означає нереалістичні, малообґрунтовані ідеї і плани, в які людина щиро вірить, хоча все її оточення намагається підказати, що позитивного результату не буде.

Наприклад: Ти хочеш сказати, що затри́дні підготуєшся до ЗНО?

Варто навести ряд інших новоутворень:

задвохсотити — знищити ворога;

кадирити — видавати бажане за дійсне;

кіборги — воїни ЗСУ;

кімити — зберігати оптимізм;

чисте небо — відбій повітряної тривоги;

дискотека — бойові дії;

аналоговнет — щось вигадане в росії, яке нікому крім них і не потрібне;

Висновки. Проаналізувавши англійські лексичні інновації, які виникли на тлі повномасштабної війни, можемо дійти висновку, що всі вони утворилися переважно через наповнення новим змістом уже наявних слів. Майже всі вони є запозиченнями з української мови. Відмінною рисою досліджуваної лексики є емоційно-оцінна конотація, яка демонструє глузливо-негативне ставлення до ворога або прихильників російського президента.

Стало зрозумілим те, що англійські неологізми, які виникли на тлі російсько-української війни, здебільшого є запозиченнями з української мови. Підкреслено, що крім українських запозичень, утворилася чимала кількість власних англійських неологізмів на військову тематику. Встановлено, що українські неологізми, які виникли під час війни, набувають дедалі більшої популярності в англomовному світі, що свідчить про трансформацію свідомості та мислення її носіїв. Отже, англійські неологізми війни, що триває, віддзеркалюють переосмислення дійсності, образність мислення й свідчать про почуття гумору незламних українців.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Майя Жулінська, Олена Круглінська. Неологізми як мовне відображення війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-03-103-110>

2. Urban Dictionary. Mode of access: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term>

3. Mansur Mirovalev. ‘Orcs’ and ‘Rashists’: Ukraine’s new language of war. Mode of access: <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/3/orcs-and-rashists-ukraines-new-lan-guage-of-war4>

4. Орки (Середзем’я). Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. Mode

of access: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%BA%D0%B8_\(%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B7%D0%B5%D0%BC%27%D1%8F\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%BA%D0%B8_(%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B7%D0%B5%D0%BC%27%D1%8F))

5. Бойко Олеся. Абетка повномасштабної війни: які слова ввійшли в ужиток і чому. Mode of access: <https://chytomo.com/abetka-povnomasshtabnoi-vijny-iaki-slova-vvijshly-v-uzhytok-i-chomu/>

6. Хукал Сара. Шредер, Вагенкнехт и другие. Putinverstehet: открыла ли война в Украине глаза «понимающим Путина»? Mode of access: <https://www.dw.com/ru/otkryla-li-vojna-v-ukraine-glaza-ponimajushhim-putina/a-61740310>

7. Старух В.О. Неологізми в аспекті українсько-англійського перекладу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/12/40.pdf>